

derjyske forhold vist efterhånden for begrænset. Der kan dog ikke være tvivl om, at den i lang tid fremover vil hævde stillingen som et centralt værk indenfor den allerede meget omfattende litteratur, der foreligger om Sønderjylland efter genforeningen.

Aage Bonde.

I. P. Trap: Danmark, 5. udg. Holbæk amt. Sorø amt. Præstø amt. (Gad, 1954—55). 3 bd., 296 s., 368 s., 376 s.

Med prisværdig præcision fortsættes udgivelsen af den nye Trap, hvis første amtsbind blev omtalt i »Jyske Samlinger«, ny række, II, s. 300 f. De tre nye amtsbind viser, at redaktionen siden er blevet »strammet« på forskellige punkter, alt til værkets fordel. Nyt er det, at den indledende amtsoversigt fra og med Holbæk amt har et afsnit om »åndelige rørelser«, der også karakteriserer den politiske udvikling i amtet, en meget værdifuld forøgelse. En gennemgang af værkets talrige litteraturhenvisninger viser, at der på dette område er udført et omhyggeligt arbejde, der giver Trap en betydelig bibliografisk værdi, ligesom der er grund til at påskønne henvisningerne til bevarede godsarkiver. I det hele er godshistorierne udarbejdet med megen omhu og indeholder ofte nye resultater i detailoplysninger, ejerlisterne kunne måske med bevarelse af indholdet have været stillet mere skematisk og dermed kortere op til fordel for mere indgående oplysninger om andre sider af godshistorien. — Billedudvalget er vel ikke overdådigt, men der er grund til at anerkende det foretagne udvalg, der er præget af en saglighed, der har præsentation af bygningsværkerne som første formål og ikke lader uvedkommende dekorative hensyn dominere, i nogen grad kunne der dog have været medtaget flere billeder af typiske og atypiske landskabsformer. I det hele må man fortsat glæde sig over den nye udgave, der giver os en moderne topografisk håndbog, som næppe noget andet land kan opvise mage til.

Vagn Dybdahl.

Statsraadets forhandlinger 1848—1863. I. bind 24. januar—15. november 1848. Udgivet af Rigsarkivet ved Harald Jørgensen under tilsyn af Andreas Møller og Axel Linvald. (Munksgaard, 1954.)

Med udsendelsen af dette bind med referaterne af statsraadets forhandlinger i martsministeriets periode har Rigsarkivet paabegyndt udgivelsen af geheimestatsraads- og statsraadsprotokollerne fra 24. januar 1848 til 19. oktober 1863. Den sidstnævnte dag afholdtes det sidste statsraadmøde før Frederik VII's død. Arkivar, dr. phil. Harald Jørgensen har forestaaet udgivelsen af det foreliggende bind, og det indledes med den protokol, som førtes over geheimestatsraadets forhandlinger om forfatningsspørgsmaalet i dagene fra 24.—28. januar 1848. Først den 28. begyndte man at protokollere ogsaa de øvrige sager, der drøftedes i statsraadet, og denne praksis fortsattes efter martsministeriets dannelse, da statsraadet efterhaanden fandt sin form og plads i statslivet.

Indholdet af de her gengivne referater er ikke ganske ukendt stof for historikerne. Allerede Krieger havde jo haft lejlighed til at se statsraadsprotokollerne, og han har i sine dagbøger gengivet sammentrængte uddrag netop af en del af det stof fra 1848, som nu meddeles i sin helhed. Desuden har enkelte forskere